

104 tichy nebo trudy a bludy, vášně i strážně běžného průměrného života, nehlubokého a průhledného. Jest to rozkošný malíř-žánrista v holandském smysle slova a jistě dovede zachytit a vyvolat slovem scény, které se vyrovnají scénám namalovaným štětcem Brouwerovým. Ale zklame všude tam, kde se pokusí o větší komposice s hlubšími průzory a bohatšími osnovami ať dějinnými, ať psychologickými.

M. Kurt: Básně

105

Pan Kurt, autor nedávného aktiku Všichni tři¹ a básnický *homo novus* Moravsko-slezské revue, stýká se částí svých sujetů i svou veršovou formou s Petrem Bezručem: oba zpívají zpěv temné pomsty z černého kraje ostravského, oba jsou rapsodové, jimž nestačí většinou sevřený verš a rým a kteří rozlévají se proto rádi buď blankversem nebo veršem volným. *Hmotně* jest tedy podoben p. Kurt Bezručovi: tytéž kletby, tytéž kulisy „černé země“, tytéž baladické látky, zahrané na struně vzdoru, kletby a pomsty, napjaté a přepjaté až k přetržení. Ale *básnický* a *umělecký* jest mezi nimi propast, jaká jest mezi ochotníkem a básníkem vědomým si svého cíle: Bezručovi jest blankvers nebo volný verš *vnitřní nutností*, prostředkem dobře uváženým a zcela vytěženým, a proto *stylem* a příznačnou *karakteristikou* — Kurtovi zástěrou k uměleckému pohodlí a k umělecké ne-dbalosti. Bezruč svým volným veršem ryje nebo zpívá — zpívá pevným rytmem, vynuceným nutností chvíle a situace a kar-akterisujícím je plně — Kurt povídá... povídá nekonečně dlouho, nudně a únavně. Blyskne-li náhodou v jeho nekoneč-ných blankversech silnější obraz, živější barva nebo nota, za-topí ji hned vlna prázdného povídání a odplaví slabý kořínek, dříve než se mohl zachytit pevněji ve tvé paměti a pozornosti. Smutno je z těch sociálně národních motivů, jak jsou dnes již sepsuty kdekým. Co u Bezruče bylo výrazem síly, novým vý-

1 - [Viz zde str. 168 a n.]

hledem, básnickou i lidskou hodnotou, jest zde rozšlapáváno ochotníky, kteří nepřinášejí a nedávají nic těmto látkám ani umělecky ani lidsky, naopak: vyživují se z nich, žalní paraziti. Ta trocha síly nebo barvy, reliefu nebo žáru, která zdá se být sem tam v jejich verších, není vpravdě jejich, jest to jen klamný odlesk možností ukrytých v látce.

Ostatně: p. Kurt jest muž spravedlivý a ukazuje s jakousi literární nestranností, že jeho zevšeobecňující pohodlnou formulí dají se zabíjet i jiné sužety, třeba macharovské. Znáš z Macharova Výletu na Krym báseň, v níž náhle prostřed cizí krásy připomene se mu vlast a celá její bída potulnou českou písní? A básník cítí náhle, že českou svou bídu nese všude s sebou, že jest všude věznem své ubohé otčiny. To travestoval svým způsobem p. Kurt v čísle Melancholie: Jest na Gardském jezeře, noří se do krás přírodních, prožívá chvíli posvěcené radosti, když vtom s jakési lodi zazní — česká píseň. A ovšem: veta hned po radosti a v duši zvedne se všechen těžký domácí rmut: vlast se přihlásila. Jenže, co jest u Machara motivováno psychologicky, situací — českou píseň zpívá tam na Krymě potulný český zpěvák, tulák a rab, na kterého dupne si i Tatařin — visí zde ve vzduchu, bez hlubšího založení, stavba zcela papírová; jenže, co jest u Machara řečeno stručně a lapidárně, jest zde rozředěno povídacě v hezkou řadu veršů:

Ó, Garda zelené, tvé krásné snivé břehy
mne pak již nejaly, ni nádhera tvé noci —
já v duši cítil jsem ze severu ty šlehy
života našeho, jenž má nás všude v moci,
že marno utíkat, že vždycky nás přec chytí
to vše, čím trpíme, ať procháme kamkoli,
a že to povlečem tak s sebou celé žití,
tu vlast svou ubohou a s ní vše, co nás bolí.

V následujícím čísle Míru přeložil p. Kurt opět velmi nezištně do svých blankversů, místy velmi barbarských, které zní jako špatná próza, Macharovu ironickou dějinnou filosofii. Kde jsou ty blankversy lepší, poznáš Machara do poslední tečky;

celá vnější i vnitřní faktura, výraz, spád, rytmika těchto veršů jest typicky macharovská. 107

Že však už dán důkaz,
že ta šikmá očka nekoupila špatně
od Evropy staré, že vše pochopila
a že už vše umí jako učitelka;
nuž, povstala líně Evropa ta stará,
po ní Amerika za uchem se drbe:
Mohl by být konec, to nám i jim stačí...
A k zeleným stolům sedli vážní páni, —
konec historie...

*Na bojišti padlo
tolik tisíc lidí, válka stála tolik,
trvala tak dlouho; v dějiny se vloží
těch několik stůvek klidných jako osud...*

Ale budiž: mezi Macharem a Bezručem jest konečně vnitřní příbuzenství a jsi ochoten vysvětlit si bezděčné travestie p. Kurtovy: to slabý člověk podléhá silnějším individualitám téhož typu, jehož jest jen mdlou a chabou odlikou, ale přece odlikou, a toto pouto váže ho k nim a nutí ho, aby napodobil spád jejich hlasu a padělal jejich posuny. Ale co jest prostě nepochopitelné, jest, že muž, který má tak málo citění formového a stylistického jako pan Kurt, píše i sonety na hlaváčkovskou Manon se zelenýma očima — sonety, tento útvar nejmělejší logiky větné i hudební, který žádá citění tak ukázněného, jak je musí mítí hudebník kontrapunktista, a tvárné obraznosti tak jisté a bezpečné jako ruka ryjce malíře, pracující na leptě. Ovšem dopadly sonety p. Kurtovy také podle toho.